

De belofte

Voorganger: Ds. Jurjen Zeilstra
Regenboogkerk Hilversum

Schriftlezing Oude Testament: 2 Samuël 7, 1-16

Tweede Schriftlezing: Romeinen 16, 25-27

Schriftlezing Evangelie: Lucas 1, 26-38

Annunciatie, James Tissot, 1886-1894

Inleiding

De belofte dat het Koningshuis van David voor eeuwig stand zou houden, is niet in vervulling gegaan. Israël is dergelijke profetische uitspraken na de Babylonische Ballingschap steeds meer geestelijk betekenis gaan geven. Niet iedereen was het daarmee eens. Er zijn telkens weer nationalistische stromingen geweest, die streefden naar een letterlijk herstel, vaak met veel geweld. Wat betekent het tegen deze achtergrond, wanneer er een engel komt tot een eenvoudig meisje in Nazareth en haar een zoon belooft?

Prediking

Gemeente van Christus,
het gesprek van de engel Gabriël met het meisje Maria... Het is een prachtig miniatuur van de ontmoeting van hemel en aarde. Het universele 'klein' gemaakt, op mensenmaat gebracht, in enkele kostbare woorden: 'Gegroet Maria...' en 'Hoe zal dat allemaal gebeuren...' In de belofte én de aarzeling beide, wordt het geheim van God en mensen op tedere wijze tastbaar gemaakt. Talloze vertellers, toehoorders, lezers, gelovigen en kunstenaars hebben dat als een groot geheim aangevoeld en willen schouwen, overdenken en als een mystiek getoonzet wonder beleefd. Zij hebben beseft, dit is niet een van vele teksten. Hier worden woorden gegeven aan de sublimatie van het geloof zelf.

Aan het optreden van de volwassen Jezus van Nazareth wordt door Lucas een ouverture verbonden die zijn weerga niet kent. Eeuwenlang heeft Israël immers geworsteld met profetenwoorden vol van beloften, die steeds maar niet leken uit te komen. Ooit gaf de profeet Natan stem aan Gods bedoeling met het koningschap van David. Dat is niet zomaar een verhaal. Macht op aarde zoekt hemelse legitimering. Koning David beseft dat het niet goed is, wanneer hij woont in een cederen paleis, terwijl de ark van God onder een tentkleed staat. Op deze manier is David symbool komen te staan voor de vorst, in onze tijd een overheid, die wil weten van verantwoording afleggen aan een hogere macht. Koning David erkent in God de grote tegenover, de absolute bron van de ethiek, waarin het welzijn van de mensen het kostbare anker heeft, zo u wilt het vaste punt, waar alles om draait.

Dat is dus niet de vaak holle democratie zoals wij die kennen, gebaseerd op de macht van het getal. 'Gij zult de meerderheid in het kwade niet volgen,' het is een bijbelse opdracht tot principiële handelen, ook als je daardoor tegen de stroom moet oproeien.¹ Naast de aardse ervaringswerkelijkheid als context waarin goed en kwaad zich aandienen, is er een goddelijk gebod dat telkens opnieuw vraagt om interpretatie.

¹ Exodus 23,2a NBV 1951.

Wij mogen God bevragen, maar laten we nooit vergeten: Deze God be vraagt ook ons, onze handelwijze, onze omgang met elkaar, ons opkomen voor mensen die het moeilijk hebben.

Deze God woont onder de mensen, maar hoe? David wil een huis bouwen, een tempel van cederhout en steen, een plaats waar de liturgie gevierd kan worden, en offers kunnen worden gebracht. En aanvankelijk stemt de profeet in met het voornemen van de koning. Het klinkt namelijk allemaal prachtig. De vorst bouwt een huis voor zijn God om hem respect te tonen. Wie aan God werkelijk de eer geeft, is ook in staat ruimte te geven aan de mensen. Zo iemand overwint, door zijn concentratie op God, zijn obsessie met zichzelf. Hoeveel politieke leiders in deze wereld zijn er niet, die begonnen met de bedoeling anderen goed te doen, maar die zichzelf in de strijd om de macht verloren en als dictators eindigden.

Maar zelfs een profeet van Israël ziet het soms verkeerd. In de stilte van de nacht wordt het hem getoond. Deze God is niet aan één plaats gebonden. God trok met Israël mee, dwars door de wildernis. Van bevrijding uit slavernij gaat het naar doortocht en naar intocht in veiligheid, telkens opnieuw. Niet David zal voor God een huis bouwen, maar God is het die het Huis van David bouwt, niet letterlijk maar overdrachtelijk en inhoudelijk en telkens weer door daden van gerechtigheid gemotiveerd in Gods geloof in de harten van mensen. Zo zal God in hun midden wonen, vanwege de inhoud van de vrede, dat is gerechtigheid.

Wat een prachtige belofte! Mensen wonen ten diepste niet in stenen, maar in waarden. Nu komt het erop aan dat er telkens weer mensen zijn die beschikbaar zijn en die zelfbewust in het licht van deze belofte durven en willen gaan staan. Die openheid en toewijding kunnen niet gemist worden. Want in de letterlijke zin komt er vaak weinig van terecht. Tal van koningen uit het huis van David hebben er een rommeltje van gemaakt, net zoals we vandaag presidenten en regimes aan het werk kunnen zien die zichzelf hebben verloren in het gevecht om hun eigen status en die het heil van de mensen uit het oog hebben verloren. Het Kind van Bethlehem zegt ons: staar je niet blind. Zijn moeder Maria toont ons de houding die wij nodig hebben in deze wereld om iets van God gewaar te worden. Dat is een beschikbaarheid in kracht, juist vanuit een eigen identiteit die ertoe doet en een zelfbewustzijn, waar koningen tekort zijn geschoten.

De symbolistische schilder James Tissot (1836-1902) heeft Maria afgebeeld in een nederige houding, zittend op haar knieën. Zij kijkt de engel niet aan. Het is alsof zij dat niet durft terwijl hij spreekt in oogverblindend licht. Maar zij is geen zwakke persoon. Deze Maria straalt zelf een bepaalde kracht uit. Haar bijna uitbundige kleding is wit en zuiver en licht op in de stralen van de engel. Haar armen zijn geopend en ontvankelijk. Straks als de engel is verdwenen zal zij opstaan en verder gaan met belofte van Gods nabijheid. In het gesprek tussen de engel en Maria komt de belofte der eeuwen tot zijn recht in een volkomen zuivere sublimatie. God woont onder de mensen met een persoonlijkheid, die daarvoor open staan. Niet in de stenen van de tempel, niet in de macht van de koning of de keizer is het dat God woning zoekt, maar in de aandacht van mensen voor het onvanzelfsprekende. Gods mensenliefde raakt belichaamd, en wordt tastbaar, in Jezus, het kind van Maria. Zijn concentratie op Gods wezen doet geen afbreuk aan zijn nabijheid, zijn aanraakbaarheid voor mensen. Dat is de belofte waar Maria mee leeft.

Het Koningshuis van David bestaat al lang niet meer. In de letterlijke zin is het verdwenen in de mist van lang vervlogen tijden. Maar in de geestelijke zin is de levensopdracht van koning David springlevend. Zolang de kerk een Maria in onze tijd kan zijn, zal het Godsgeheim zich voltrekken.

Messiaanse plaatsbekleding is voor ieder van ons een opdracht waaraan onlosmakelijk een rijke belofte is verbonden. Als het gaat om de inhoud van het geloof gaat er geen dag voorbij of God kan ons antwoord in woord en daad zegenen met zijn aanwezigheid. Laten we zo het Kerstfeest vieren, met aandacht en liefde, ingetogener wellicht dan in andere jaren. Maar laat het een feest zijn van hoop en verwachting, uitzien naar andere tijden, in een oude kerk, met een jong hart, omdat we leven van de belofte.

Amen.

Uitzending en zegen

Jullie mogen weten gezegende mensen te zijn. God roept ook ons tot bewustwording en verantwoording, maar niet als een ongenaakbaar verre hoge instantie. In Jezus is Hij herkenbaar als de nabije, de dynamische God die meegaat, in ons wel en wee. Zo komt God met zijn zegen, onophoudelijk.

De genade van Jezus Christus,
de liefde van God,
de verbondenheid met de heilige Geest,
is met jullie allen.

